

In memoriam Andres Ellamaa

24.09.1944–05.05.2023

Meie hulgast on lahkunud suurepä-rane arst ja tervishoiujuht neuroki-rurg Andres Ellamaa.

Andres Ellamaa sündis 24. septembril 1944. aastal Venemaal Gorki oblastis vangilaagris. Tema meditsiiniõest ema ja arstist isa oli nõukogude võim arreteerinud. 1946. aastal pääses ta koos emaga kodumaale.

1962. aastal lõpetas Andres Ellamaa Gustav Adolfi gümnaasiumi (toonase nimega Tallinna 1. Kes-kool) ja 1968. aastal Tartu ülikooli arstiteaduskonna. Neurokirurgi eriala omandas dr Ellamaa kliinilises ordinatuuris Tallinna Vabariikliku Haigla (praegu Ida-Tallinna Kes-haigla) neurokirurgia osakonnas. 1974. aastal kaitses Andres Ellamaa Tartu ülikoolis meditsiinikandidaadi (PhD) väitekirja ehhoentsefalo-graafia rakendamise ajukahjustusega haigetel.

Andres Ellamaa elutöö on seotud Mustamäe haigla ehk praeguse nimega Põhja-Eesti Regionaalhaig-laga. 1980. aastal viidi neurokirur-giline teenistus sinna üle ja dr Ella-maast sai 2. neurokirurgia osakonna juhataja. Pärast haigla reorganiseerimist 2002. aastal juhtis ta Põhja-Eesti Regionaalhaigla neurokirurgia keskust. Aastatel 2005–2008 oli dr Ellamaa regionaalhaigla ülemarst-ravijuht ja juhatuse liige, pärast seda töötas ta kuni 2018. aastani neurokirurgia keskuse ülemarst-konsultandina.

Andres Ellamaa oli ultraheli-diagnostika ja mitme metallspõndülodeesi meetodi esmaraken-daja Eesti neurokirurgias. Ta on uurinud lülisamba kaelaosa vigas-tuste, nimmeradikuliidi ja tservi-kogeense peavalu kirurgilist ravi, ajuveresoonte haiguste prognoosi ja ravitulemusi ning operatsiooni-

järgse valutustamise meetodeid. Tema algatusel alustati Mustamäe haiglas valu-uuringuid ja valuhaigete ravi. Ta on avaldanud üle poolesaja teadusartikli, esinenud lugematutel neurokirurgia, arstiabi korralduse ja kvaliteedi konverentsidel ning arstide täienduskoolitustel. Andres Ellamaa oli veendunud, et heaks arstiks saab ainult kogenud meistri käe all töötades. Oma teadmised ja kogemused on ta edasi andnud paljudele residentidele ja noortele neurokirurgidele.

Dr Ellamaa pidas arstiametit üle viiekümne aasta, patsiendid hindasid ja usaldasid teda. Ta tegeles pikka aega ka arstiabi kvaliteedi arendamisega, alustades ravikvaliteedi uuringuid Eestis ja kuuludes Sotsiaalministeeriumi tervishoiutee-nuste kvaliteedi komisjoni.

Andres Ellamaa oli arst ja maailmaparandaja selle sõna parimas mõttes, ta julges öelda, kirjutada ja teha, mida õigeks pidas. Tema sõnavõtted ja kirjutised, mis ei piir-dunud kaugeltki ainult meditsii-niga, paistsid silma nii tabava sisu kui ka nauditava vormiga. 1980. aastal avaldas ta käsumajandusaegse arstiabi kitsaskohtadest kultuuri-

lehes Sirp ja Vasar artikli „Arstiabi vajab abi“, mis tõi autorile samal aastal publitsistikapreemia. 1987. aastal kirjutas ta ühena esimestest ajakirjas Aja Pulss vööndiajale ülemi-nekust, mis rahvusliku liikumise alguses sümboliseeris ka püüdlusi vabaneda Moskva ajast ja mõjust.

Eesti meel ja keel olid Andres Ellamaale väga olulised. Arstitöö kõrvalt oli ta nooruses mõned aastad ajakirja Nõukogude Eesti Tervishoid toimetaja, aitas kogu elu arendada eesti meditsiinikeelt ning tundis muret arstide riigikeeleoskuse pärast. Oma elust ja tööst kirjutas Andres Ellamaa 2016. aastal ilmunud raamatu „Arstile jääb valu“, kus meenutab soojalt ja isikupärase huumoriga oma õpetajaid, kolleege ja kaasteelisi ning mõtiskleb arsti-kutse olemuse ja arsti-patsiendi suhete üle.

1988. aastal kuulus Andres Ellamaa arstide liidu tegevuse taas-tamise algatanud arstide tuumi-kusse ja liidu taasasutajaliikmete hulka. Ta oli Eesti Arstide Liidu asepresident ja eestseisuse liige ning Tallinna Arstide Liidu juhatuse esimees. Kauaaegse arstide liidu eetikakomitee esimehena tegeles dr Ellamaa arstieetika ning arsti ja patsiendi suhete edendamisega. Andres Ellamaa oli kaheldamatult üks arstide liidu suurmehi, kes täitis olulist rolli Eesti Arstide Liidu taas-tamises veel enne, kui Eesti riik oma iseseisvuse taastas, ja liidu edasises kujunemises.

Kuigi tundlik sotsiaalne närv ja ühiskondlik aktiivsus viisid Andres Ellamaa kõrgetesse poliitilistesse ametitesse, jäi ta ikka eelkõige arstiks ja pühendus tervishoiu arendamisele. Arstkonna esindajana kuulus ta Rahvarinde konsulta-tiivnõukogusse ja esimesse voli-

kogusse. Aastatel 1990–1992 oli Andres Ellamaa tervishoiu-ministrina alusepanija Eesti tervishoiu ümberkorraldustele ja ravikind-lussüsteemile. Ta on olnud Tallinna linnavolikogu ja Tallinna kesklinna halduskogu liige.

Andres Ellamaad on tunnustatud Riigivapi IV (2002) ja III klassi (2006) teenetemärgiga, ta on pälvinud ka Tallinna teenetemärgi, Eesti Arstide Liidu aumärgi, neuroloogide ja neurokirurgide seltsi medali, Tartu

Ülikooli kliinikumi preemia, Tartu Ülikooli arstiteaduskonna tunnustusdiplomi ja Põhja-Eesti Regionaalhaigla *Grand Man*'i tiitli.

Arst, neurokirurg, teadlane, arstkonna eestseisja, tervishoiujuht ja tervishoiupoliitika kujundaja Andres Ellamaa tegi kõike hingega ja jõudis palju. Aga nagu ta ise on kirja pannud, oli elu ka väljaspool tööd. Uudishimu ja otsiv vaim viisid end proovile panema mägitatkedel ja laevaarstina maailma avastama.

Andres Ellamaa oli hea isa ja vanaisa oma kahele tütrele ja lapselastele ning elab edasi nende südameis. Üks tütardestki valis erialaks meditsiini ja töötab hambaarstina.

Jääme tänuga mäletama Andres Ellamaad ja tema õpetust, et arstimises on ühtmoodi olulised nii kunst kui ka teadus.

**Eesti Arstide Liit,
kolleegid Põhja-Eesti
Regionaalhaiglast**

Operatsioonisaalis

Foto: Äripäev

Elulooraamatu esitlus

EALi taasasutamine Mustamäe haiglas

Tervishoiuminister

Esinemas arstide päevadel

PERHi *Grand Man*